

530 - وَعَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: بَعَثَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَمَرَ عَلَيْنَا أَبَا عَبِيْدَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ تَتَلَقَّى عِبْرًا لِّعْرِيشٍ، وَزَوَّدَنَا جِرَابًا مِنْ تَمْرٍ مَّيْحُونَ لَنَا عَيْرُهُ، فَكَانَ أَبُو عَبِيْدَةَ يُعْطِينَا تَمْرَةً تَمْرَةً، فَقَيْلَ: كَيْفَ كُنْتُمْ تَصْنَعُونَ إِحْنَا؟! قَالَ: نَصْنُعُهَا كَمَا يَصْنُعُ الصَّيْحُ، ثُمَّ نَشْرُبُ عَلَيْهَا مِنَ الْمَاءِ، فَتَسْكُفُنَا يَوْمَنَا إِلَى اللَّيْلِ، وَكُنَّا نَضْرِبُ بِعَصِّيَّنَا الْجَبَطَ، ثُمَّ تَبْلُهُ بِالْمَاءِ فَنَأْكُلُهُ.

وَانْطَلَقُنَا عَلَى سَاحِلِ الْبَحْرِ، فَرُفِعَ لَنَا عَلَى سَاحِلِ الْبَحْرِ كَهْيَةُ الْكَثِيبِ الضَّحْمِ، فَاتَّبَاهُ؛ فَإِذَا هِيَ دَابَّةٌ تُدْعَى الْعَنْبَرُ، فَقَالَ أَبُو عَبِيْدَةَ: مَيْهُةٌ، ثُمَّ قَالَ: لَا، بَلْ نَحْنُ رُسُلُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، وَفِي سَبِيلِ اللَّهِ، وَقَدْ اضْطُرْرُوكُمْ فَكُلُوا، فَأَقْمَنَا عَلَيْهِ شَهْرًا، وَنَحْنُ ثَلَاثُ مَئَةٍ، حَتَّى سَمَّنَا، وَلَقَدْ رَأَيْتُنَا تَعْتَرِفُ مِنْ وَقْبِ عَيْنِهِ بِالْقِلَالِ الدُّهْنِ، وَنَقْطَعُ مِنْهُ الْفِدَارَ كَالثَّوْرِ - أَوْ كَقَدْرِ الثَّوْرِ - . وَلَقَدْ أَخَذَ مِنَا أَبُو عَبِيْدَةَ ثَلَاثَةَ عَشَرَ رَجُلًا فَأَقْعَدَهُمْ فِي وَقْبِ عَيْنِهِ، وَأَخَذَ ضِلَاعًا مِنْ أَضْلَاعِهِ فَأَقَامَهَا، ثُمَّ رَحَلَ أَعْظَمَ بَعِيرٍ مَعَنَا، فَمَرَّ مِنْ تَحْتِهَا، وَتَزَوَّدَنَا مِنْ لَحْمِهِ وَشَائِقَ، قَلَمَّا قَدِمْنَا الْمَدِينَةَ أَتَيْنَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَلَكَرَنَا ذَلِكَ لَهُ، فَقَالَ: «هُوَ رِزْقٌ أَحْرَجَهُ اللَّهُ لَكُمْ، فَهَلْ مَعَكُمْ مِنْ لَحْمِهِ شَيْءٌ؟» فَأَرْسَلْنَا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْهُ فَأَكَلَهُ. رَوَاهُ مُسْلِمٌ [1935].

«الْجِرَابُ»: وِعَاءٌ مِنْ جَلِدٍ مَعْرُوفٍ، وَهُوَ بِكَسِيرِ الْجِيمِ وَفَتْحِهَا، وَالْكَسْرُ أَفْصَحُ.

قَوْلُهُ: «نَصْنُعُهَا» بِفَتْحِ الْمِيمِ «وَالْجَبَطُ» وَرُقُ شَجَرٍ مَعْرُوفٍ تَأْكُلُهُ الْإِبْلُ. «وَالْكَثِيبُ» التَّلُّ مِنَ الرَّمَلِ،

«وَالْوَقْبُ»: يَفْتَحُ الْوَأْوَ وَإِسْكَانُ الْقَافِ وَبَعْدَهَا بَاءٌ مُّوَحَّدَةٌ، وَهُوَ ثُقْرَةُ الْعَيْنِ «وَالْقَلَالُ» الْجِرْأُ،
 «وَالْفَدَرُ» يَكْسِرُ الْفَاءَ وَفَتْحُ الدَّالِ: الْقِطْعُ. «رَحَلَ الْبَعِيرَ» يَتَحْفِيفُ الْخَاءِ: جَعَلَ عَلَيْهِ الرَّخْلَ،
 وَ «الْوَشَائِقُ» بِالشِّينِ الْمُعْجَمَةِ وَالْقَافِ: الْلَّحْمُ الَّذِي قُطِعَ لِيُقَدَّدَ، وَاللَّهُ أَعْلَمُ.

530. Абу Абдуллоҳ Жобир ибн Абдуллоҳ розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

«Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам Абу Убайдани амир қилиб, бизни Қурайшнинг карвонини тўсиб чиқиш учун жўнатдилар ва бизга бир халта хурмо бердилар. Бизга беришга шундан бошқа нарса топа олмадилар. Абу Убайда бизга (кунига) бир донадан хурмо берарди». «Уни нима қилар эдинглар?» дедим.

У шундай деди: «Уни гўдак сўргандек сўриб, кейин устидан сув ичар эдик, шу бизга ўша куни кечгача кифоя қилар эди. Ҳассаларимиз билан барг қоқиб, кейин уни сув билан намлаб ер эдик. Кейин денгиз соҳили бўйлаб юрдик. Бир пайт денгиз соҳилида йирик қум тепалигига ўҳшаган нимадир кўтарилиди. Яқин келиб қарасак, анбар деган жонивор экан. Абу Убайда: «Ўлимтик-ку», деди. Кейин: «Йўқ, биз Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васалламнинг элчиларимиз, Аллоҳ йўлидамиз. Биз музтар бўлдик, еяверинглар», деди. Биз уч юз киши эдик. Биз уни бир ой еб, ҳатто семириб кетдик. Эсимда, унинг кўз косасига хумларни ботириб, ёғ олар эдик, ундан хўқизни бўлаклагандек [ёки «хўқиздек»] бўлаклар кесиб олар эдик. Абу Убайда бизни унинг кўз косаси ичига ўтқазган эди, ўн уч киши сиғди. Унинг қовурғаларидан бирини олиб тиккалади-да, кейин энг катта туямизни миниб, ўшанинг остидан ўтди. Унинг гўштидан қоқлаб, ғамлаб олдик. Мадинага келгач, Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васалламнинг ҳузурларига бориб, у зотга буни айтган эдик, у зот: **«У Аллоҳ сизларга (денгиздан) чиқариб берган ризқдир. Ёнингизда унинг гўштидан бироз борми, бизни ҳам меҳмон қилсангиз?»** дедилар».

Ином Муслим ривояти.

Шарҳ: Анбар – китнинг бир тури, кашалот. Унинг ичидан анбар деган хушбўй модда олингани учун шундай аталган.

Ушбу уч юз отликнинг юриши кўпроқ «Сайфул баҳр ғазоти» номи ила машхур.

Гуруҳнинг амири бўлган Абу Убайда машхур саҳобий бўлиб, тўлиқроқ исмлари Омир ибн Абдуллоҳ ибн ал-Жарроҳ розияллоҳу анҳудир. У киши жаннат башорати берилган ўн кишининг бирлари, музaffer лашкарбоши бўлган зотдирлар.

Пайғамбар соллаллоҳу алайҳи васалламнинг амрлари ила Аллоҳнинг йўлида жиҳодга чиққан бу саҳобийлар гуруҳи катта қийинчиликларга дуч келганлар. Бошқа ривоятларда айтилишича, таомлар озлигидан Абу Убайда розияллоҳу анҳу ҳамманинг таомини тўплаб, оз-оздан тановул қилишни йўлга қўйганлар. У ҳам тамом бўлганидан кейин, ушбу ривоятда зикр қилинганидек, дараҳтларнинг баргини ейишга мажбур бўлганлар. Бу қийинчиликларнинг ҳаммаси Аллоҳ таолонинг дини йўлида бўлгани улар учун шарафдир.

Чин дилдан «Аллоҳ» деган бандани Аллоҳ таоло қаровсиз қолдирмайди. Ушбу гуруҳ ҳам чин дилдан «Аллоҳ» деган экан, Аллоҳ таоло Ўзи уларнинг мушкулини күшойиш қилди.

«Бас, денгиз «анбар» деб номланувчи улкан балиқни отиб чиқарди. Биз уни яrim ой давомида едик. Мойини жисмларимизга суртдик. Жисмларимиз яхши ҳолга келди».

Дарҳақиқат, уч юз жангчига яrim ой муддат давомида таом бўлган «анбар» жуда ҳам улкан денгиз жоновори бўлган. Бошқа ривоятларда, уни еб семириб кетдик, дейилганини эътиборга олсак, уни тергаб-тежаб эмас, bemalollik билан еганлари келиб чиқади. Албатта, мазкур гўштни сақлаш, айниб қолмаслиги чораларини кўриш бўйича ўша вақтнинг услублари қўлланган бўлади.

Қаранг, очликдан дараҳт баргларини ейишга мажбур бўлиб турган кишиларга Аллоҳ таоло Ўзи ғойибдан ризқ ато қилиб, тураг жойларидагидан ҳам яхши ҳолатни вужудга келтириб берган!

Ривоятнинг давомида мазкур денгиз ҳайвонининг катталигини баён қилиш учун баъзи миқёслар келтирилади:

«Абу Убайда унинг бир қовурғасини олиб тиклади. Отлик одам унинг тагидан ўтди».

Мазкур «анбар» ана шунчалик улкан экан. Албатта, у пайтларда метрлаб ўлчаш муомалада бўлмаган ва кишилар ўз услублари билан қиёслаганлар.

«Ичимидан бир киши очлик шиддатлашганда учтадан, учтадан тую сўйиб тураг эди. Абу Убайда уни (бу ишдан) қайтарди».

Мазкур саҳобалар гуруҳининг очлиги кучайиб, ҳожат тушганда учтадан,

учтадан түя сўйиб турадиган қассобларининг исми Қайс ибн Саъд ибн Убода ал-Ансорий бўлган.

Агар, ҳар куни ёки икки кунда бир түя сўйилиб туарди, деб фараз қилсак ҳам мазкур «анбар» тахминан 25-45 түянинг ўрнини босган бўлади. Чунки, у қирғоққа тушиб, саҳобаларга таом бўла бошлаганидан кейин Абу Убайдада розияллоҳу анху ўз қассобларини түя сўйишдан тўхтатган эканлар.

Ушбу ривоятни келтиришдан мақсад мазкур денгиз ҳайвонининг ҳалол эканини баён қилишdir. Пайғамбар соллаллоҳу алайҳи васалламнинг ҳаётлик даврларида саҳобалар ичидаги ҳаром иш содир бўлса, Аллоҳ таоло дарров огоҳлантираси эди. Ярим ой «анбар»ни есалар ҳам огоҳлантириш келмаганидан, у нарса ҳалол экани келиб чиқади.

Бунинг устига, бошқа ривоятларда таъкидланишича, Абу Убайдада розияллоҳу анхунинг гуруҳи Мадинаи мунаффарага қайтиб келиши билан, бўлиб ўтган нарсани Пайғамбар соллаллоҳу алайҳи васалламга айтиб, мазкур ҳайвон ҳакида сўраганлар. Пайғамбар соллаллоҳу алайҳи васаллам Аллоҳ таоло сизларга уни таом қилиб чиқариб берибди, гўштидан қолган бўлса, бизга ҳам беринглар, деган маънода гап айтганлар.

Ушбу ҳадиси шарифдан оладиган хулосаларимиз:

1. Пайғамбар соллаллоҳу алайҳи васаллам, кези келганда, душман карронларини пойлаш учун жангчи гуруҳлар юбориб турганлари.
2. Давлат бошлиғи томонидан маълум вазифани бажариш учун юбориладиган гуруҳга амир тайинлаш лозимлиги.
3. Саҳобаи киромлар Аллоҳ таоло йўлида қаттиқ машаққатлар тортганлари.

Ушбу гуруҳнинг аъзолари очликдан дараҳт баргларини еганлари шунинг далилидир.

4. «Анбар»га ўхшаш улкан денгиз ҳайвонларининг гўштини ейиш, мойини баданга суртиш жоиз экани.

Манба: hadis.islom.uz

